

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ
КАФЕДРА «ІНФОРМАЦІЙНИ СИСТЕМИ»

Лабораторна робота №7

з дисципліни

«Операційні системи»

Тема

«Команди управління процесами в ОС Unix»

Виконав:

Студент групи AI-202

Узун Михайло

Одеса 2021

Мета роботи: отримання навичок в управлінні процесами в ОС Unix засобами командної оболонки.

Завдання 1 Моделювання багатозадачності

Нехай оперативна пам'ять на комп'ютері-сервері становить N Гб. Системні процеси ОС займають до M Гбайт пам'яті, а кожна програма користувача може використовувати до K Гбайт пам'яті. Нехай в середньому процеси програм користувачів витрачають $F\%$ свого часу на очікування завершення вводу/виводу. Визначте середню завантаженість процесора, використовуючи значення з таблиці 3 варіантів.

Таблиця 3 – Варіанти завдань

№ команди	№ учасника команди	Пам'ять, N Гб	ОС, M Гб	Програма, K Гб	Очікування завершення вводу/виводу, F
8	2	12	1	0.5	35

Завдання 2 Перегляд таблиці процесів

1. Отримайте ієрархію всіх процесів із зазначенням імен користувачів, їх запустили.
2. Отримайте ієрархію процесів, запущених від імені вашого профілю і з зазначенням PID цих процесів.
3. Отримайте список процесів, запущених в поточному терміналі, зі спрощеним набором колонок виведення таблиці процесів.
4. Отримайте список процесів, запущених від імені вашого користувача, з розширеним набором колонок таблиці процесів.
5. Отримайте список процесів, запущених від імені вашого користувача із зазначенням наступного набору колонок: PID, TTY, PPID, STAT, NI, CMD
6. Отримайте список всіх сплячих процесів зі спрощеним набором колонок виведення таблиці процесів.
7. Отримайте список процесів, відсортованих по PID, і визначте:
  - а. загальна кількість запущених процесів;
  - б. кількість процесів, які виконуються;

с. кількість сплячих процесів.

8. Отримайте список процесів, відсортованих за % використання процесора.

Завдання 3 Керування станами процесів

1. У поточному терміналі виконайте команду `ping localhost`, але не завершуйте її роботу.

2. Запустіть другий термінал доступу до Linux-сервера.

3. У другому терміналі для команди `ping` отримаєте таблицю її процесу (колонки PID, STAT, CMD).

4. У другому терміналі призупиніть виконання процесу команди `ping`

5. У першому терміналі отримайте список фонових процесів

6. У другому терміналі відновіть виконання припиненого процесу

7. У другому терміналі зупиніть виконання процесу команди `ping`

8. У першому терміналі запустіть команду `ping` в фоновому режимі так, щоб він не був автоматично зупинений навіть після закриття терміналу, з якого був запусканий.

9. Закрийте перший термінал.

10. У другому терміналі для команди `ping` отримаєте таблицю її процесу (колонки PID, STAT, CMD). Зробіть висновок про стан процесу.

11. Завершіть роботу процесу.

Завдання 4 Управління пріоритетами процесів

1. Створіть `bash`-програму, що виконує операцію циклічного складання за формулою: $x = x + n$, де початкове значення x = кількість букв вашого прізвища, n - кількість букв у вашому імені. Ім'я програми збігається з транслітерацією вашого прізвища з розширенням `.sh`, наприклад, `ivanov.sh`

2. Запустіть `bash`-програму у фоновому режимі.

3. Перегляньте таблицю процесів для запущеного процесу, пов'язаного з `bash`-програмою, з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI,% CPU, CMD.

4. Виконайте команду призупинення запущеного процесу.

5. Ще раз перегляньте таблицю процесів для призупиненого процесу з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки про його стан.
6. Виконайте команду продовження виконання припиненого процесу.
7. Ще раз перегляньте таблицю процесів для процесу, який продовжив виконуватися, з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки про його стан.
8. Створіть два файли як символічні посилання на створену bash-програму з іменами як ім'я поточного файлу з додаванням цифр 2 і 3, відповідно, наприклад: ivanov2.sh, ivanov3.sh
9. Запустіть два файли у фоновому режимі.
10. Перегляньте таблицю процесів для трьох запущених процесів з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки за поточними значеннями NI та %CPU.
11. Зменшить пріоритет виконання одного з трьох процесів.
12. Перегляньте таблицю процесів для трьох запущених файлів з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки щодо змін значень% CPU для кожного процесу: як вони змінилися?

Хід роботи:

Завдання 1 Моделювання багатозадачності

Нехай оперативна пам'ять на комп'ютері-сервері становить N Гб. Системні процеси ОС займають до М Гбайт пам'яті, а кожна програма користувача може використовувати до К Гбайт пам'яті. Нехай в середньому процеси програм користувачів витрачають F% свого часу на очікування завершення вводу/виводу. Визначте середню завантаженість процесора, використовуючи значення з таблиці 3 варіантів.

Таблиця 3 – Варіанти завдань

№ команди	№ учасника команди	Пам'ять, N Гб	ОС, М Гб	Програма, К Гб	Очікування завершення вводу/виводу, F
8	2	12	1	0.5	35

$$(12-1) / 0.5 = 22$$

$1 - p^{22} = 1 - 0.35^{22}$, що приблизно дорівнює 100%

Завдання 2 Перегляд таблиці процесів

1. Отримайте ієрархію всіх процесів із зазначенням імен користувачів, їх запустили.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ pstree -u
systemd--NetworkManager--2*[{NetworkManager}]
--agetty
--auditd--{auditd}
--3*[bash(sherbakov_artur)]
--belobrov.sh(belobrov_artur)--belobrov.sh
--belobrov2.sh(belobrov_artur)--belobrov2.sh
--belobrov3.sh(belobrov_artur)--belobrov3.sh
--chronyd(chrony)
--crond
--dbus-daemon(dbus)
--exim(exim)
--gssproxy--5*[{gssproxy}]
--httpd--10*[{httpd(apache)}]
--irqbalance
--mysqld(mysql)--30*[{mysqld}]
--named(named)--4*[{named}]
--nano(bogachik_egor)
--nano(baranyuk_dmitro)
--nesterenko.sh(nesterenko_mikola)--nesterenko.sh
--nesterenko2.sh(nesterenko_mikola)--nesterenko2.sh
--nesterenko3.sh(nesterenko_mikola)--nesterenko3.sh
--nginx--nginx(emps)
--php-fpm--6*[php-fpm(soft)]
--php-fpm--3*[php-fpm]
--      --3*[php-fpm(emps)]
--      --3*[php-fpm(soft)]
--ping(oracle)
--ping(kelembet_evgen)
--ping(malofeev_denis)
--ping(stepanenko_gleb)
--ping(lobko_daniil)
--ping(kovach_dmitro)
--6*[ping(markovskij_danilo)]
--ping(sinyakov_igor)
--2*[ping(evchev_denis)]
--ping(kostetskiy_bogdan)
--ping(maksimenko_andrij)
--ping(bojchuk_oleksandr)
--polkitd(polkitd)--6*[{polkitd}]
--pure-ftpd
--rpcbind(rpc)
--rsyslogd--2*[{rsyslogd}]
--3*[sh(barkar_karina)]
--3*[sh(bodnar_illya)]
--3*[sh(nezhivih_mariya)]
--sh(grebenik_anzhelika)
--3*[sh(kolesnik_kirilo)--sh]
--smartd
--soffice.bin(nosov_andrij)--2*[{soffice.bin}]
--soffice.bin(bojchuk_oleksandr)--2*[{soffice.bin}]
--soffice.bin(shostak_roman)--2*[{soffice.bin}]
--sshd--sshd--sshd(sshd)
--      --sshd
--      --sshd--sshd(uzun_mihajlo)--bash--pstree
--systemd-journal
--systemd-logind
--systemd-udev
--test1.sh(oracle)
--test2.sh(oracle)
--test3.sh(oracle)
--tnslsnr(oracle)--{tnslsnr}
```

2. Отримайте ієрархію процесів, запущених від імені вашого профілю і з зазначенням PID цих процесів.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ pstree -p uzun_mihajlo
sshd(2002)---bash(2023)---pstree(14232)
```

3. Отримайте список процесів, запущених в поточному терміналі, зі спрощеним набором колонок виведення таблиці процесів.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps
  PID TTY          TIME CMD
  2023 pts/4        00:00:00 bash
 16931 pts/4        00:00:00 ps
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$
```

4. Отримайте список процесів, запущених від імені вашого користувача, з розширеним набором колонок таблиці процесів.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -u uzun_mihajlo -F
UID          PID  PPID  C   SZ   RSS  PSR  STIME  TTY          TIME CMD
uzun_mi+    579 31745  0 40939 2544   1 08:22  ?            00:00:00 sshd: uzun_mihaj
uzun_mi+    608   579  0 28920 2148   1 08:22 pts/4        00:00:00 -bash
uzun_mi+   4291   608  0 38869 1872   0 08:22 pts/4        00:00:00 ps -u uzun_mihaj
```

5. Отримайте список процесів, запущених від імені вашого користувача із зазначенням наступного набору колонок: PID, TTY, PPID, STAT, NI, CMD

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -o pid, tty, ppid, stat, ni, cmd
  PID TT          PPID STAT  NI  CMD
  2023 pts/4        2002 Ss      0  -bash
 28987 pts/4        2023 R+      0  ps -o pid, tty, ppid, stat, ni, cmd
```

6. Отримайте список всіх сплячих процесів зі спрощеним набором колонок виведення таблиці процесів.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ top | grep S
```

KiB Swap:		total,		free,		used.		avail Mem	
PID	USER	PR	NI	VIRT	RES	SHR	S	%CPU	%MEM
500	root	20	0	465.3m	1.7m	1.0m	S	0.7	0.1
3575	kostets+	20	0	127.6m	1.6m	1.2m	S	0.7	0.1
4	root	0	-20	0.0m	0.0m	0.0m	S	0.0	0.0
6	root	20	0	0.0m	0.0m	0.0m	S	0.0	0.0
7	root	rt	0	0.0m	0.0m	0.0m	S	0.0	0.0
4	root	0	-20	0	0	0	S	0.0	0.0
6	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0
7	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0
8	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0
10	root	0	-20	0	0	0	S	0.0	0.0
11	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0
12	root	rt	0	0	0	0	S	0.0	0.0

7. Отримайте список процесів, відсортованих по PID, і визначте:

- загальна кількість запущених процесів;
- кількість процесів, які виконуються;
- кількість сплячих процесів.

```
top - 08:28:10 up 56 days, 15:31, 3 users, load average: 26.41, 26.33, 26.32
Tasks: total, running, sleeping, stopped, zombie
%Cpu(s): us, sy, ni, id, wa, hi, si, st
KiB Mem : total, free, used, buff/cache
KiB Swap: total, free, used, avail Mem
```

8. Отримайте список процесів, відсортованих за % використання процесора.

top - 08:32:49 up 56 days, 15:36, 4 users, load average: 26.56, 26.47, 26.38										
Tasks: total, running, sleeping, stopped, zombie										
%Cpu(s): us, sy, ni, id, wa, hi, si, st										
KiB Mem : total, free, used, buff/cache										
KiB Swap: total, free, used, avail Mem										
PID	USER	PR	NI	VIRT	RES	SHR	S	%CPU	%MEM	TIME+ COMMAND
11579	nesteren+	20	0	113416	1496	1176	S	0.7	0.1	74:53.44 nesterenko+
13532	belobrov+	20	0	113416	1496	1176	S	0.7	0.1	77:29.21 belobrov2.+
14520	nesteren+	20	0	113416	1496	1176	S	0.7	0.1	74:43.84 nesterenko+
500	root	20	0	476444	1696	1000	S	0.3	0.1	782:01.07 NetworkMan+
7888	kolesni+	30	10	113416	1504	1184	S	0.3	0.1	50:21.17 sh
11578	nesteren+	25	5	113416	1496	1176	S	0.3	0.1	69:24.40 nesterenko+
24552	kolesni+	20	0	113416	1504	1184	S	0.3	0.1	64:31.98 sh
27717	belobrov+	20	0	113416	1496	1176	S	0.3	0.1	77:54.11 belobrov.sh
1	root	20	0	191304	3124	1664	S	0.0	0.2	41:49.22 systemd
2	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:01.37 kthreadd
4	root	0	-20	0	0	0	S	0.0	0.0	0:00.00 kworker/0:+
6	root	20	0	0	0	0	S	0.0	0.0	0:55.27 ksoftirqd/0

Завдання 3 Керування станами процесів

1. У поточному терміналі виконайте команду `ping localhost`, але не завершуйте її роботу.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ping localhost
PING localhost (127.0.0.1) 56(84) bytes of data.
64 bytes from localhost (127.0.0.1): icmp_seq=1 ttl=64 time=0.028 ms
64 bytes from localhost (127.0.0.1): icmp_seq=2 ttl=64 time=0.036 ms
64 bytes from localhost (127.0.0.1): icmp_seq=3 ttl=64 time=0.034 ms
64 bytes from localhost (127.0.0.1): icmp_seq=4 ttl=64 time=0.035 ms
```

2. Запустіть другий термінал доступу до Linux-сервера.

3. У другому терміналі для команди `ping` отримаєте таблицю її процесу (колонки PID, STAT, CMD).

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -u uzun_mihajlo -F
  UID          PID  PPID  C   SZ   RSS  PSR  STIME  TTY          TIME CMD
uzun_mi+  2222  26949  0 38868  1820    1 08:36 pts/12    00:00:00 ps -u uzun_mihaj
uzun_mi+ 18306 16979  0 40939  2544    1 08:33 ?           00:00:00 sshd: uzun_mihaj
uzun_mi+ 18335 18306  0 28920  2152    1 08:33 pts/4      00:00:00 -bash
uzun_mi+ 21225 18335  0 32670  1640    1 08:34 pts/4      00:00:00 ping localhost
uzun_mi+ 26918 24710  0 40939  2548    0 08:35 ?           00:00:00 sshd: uzun_mihaj
uzun_mi+ 26949 26918  0 28920  2156    0 08:35 pts/12    00:00:00 -bash
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$
```

4. У другому терміналі призупиніть виконання процесу команди `ping`

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -19 21225
```

5. У першому терміналі отримайте список фонових процесів

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -x | grep [SD] | cat
  PID TTY          STAT       TIME COMMAND
18306 ?           S           0:00 sshd: uzun_mihajlo@pts/4
18335 pts/4        Ss          0:00 -bash
26832 pts/4        S+          0:00 grep --color=auto [SD]
26833 pts/4        S+          0:00 cat
26918 ?           S           0:00 sshd: uzun_mihajlo@pts/12
26949 pts/12       Ss+         0:00 -bash
```

6. У другому терміналі відновіть виконання припиненого процесу

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -18 21225
```

7. У другому терміналі зупиніть виконання процесу команди `ping`

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -2 21225
```

8. У першому терміналі запустіть команду `ping` в фоновому режимі так, щоб він не був автоматично зупинений навіть після закриття терміналу, з якого був запущений.


```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ nohup ping localhost &
[1] 14576
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ nohup: ignoring input and appending output to 'nohup.out'
```

9. Закрийте перший термінал.

10. У другому терміналі для команди `ping` отримаєте таблицю її процесу (колонки PID, STAT, CMD). Зробіть висновок про стан процесу.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 14576 -o pid,stat,cmd
  PID STAT CMD
14576 S   ping localhost
```

11. Завершіть роботу процесу.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -9 14576
```

Завдання 4 Управління пріоритетами процесів

1. Створіть bash-програму, що виконує операцію циклічного складання за формулою: $x = x + n$, де початкове значення x = кількість букв вашого прізвища, n - кількість букв у вашому імені. Ім'я програми збігається з транслітерацією вашого прізвища з розширенням `.sh`, наприклад, `ivanov.sh`

```
#!/bin/bash

x=4
while [ true ]
do
    x=$(( $x + 7 ))
done
```

2. Запустіть bash-програму у фоновому режимі.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ bash uzun.sh &
[1] 12170
```

3. Перегляньте таблицю процесів для запущеного процесу, пов'язаного з bash-програмою, з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI,% CPU, CMD.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 12170 -o pid,ppid,stat,ni,%cpu,cmd
  PID  PPID STAT  NI %CPU CMD
12170 26949 R      0 17.3 bash uzun.sh
```

4. Виконайте команду припинення запущеного процесу.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -19 12170
```

5. Ще раз перегляньте таблицю процесів для призупиненого процесу з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки про його стан.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 12170 -o pid,ppid,stat,ni,%cpu,cmd
  PID  PPID  STAT  NI  %CPU  CMD
12170 26949  T      0  12.7  bash uzun.sh

[1]+  Stopped                  _  bash uzun.sh
```

6. Виконайте команду продовження виконання припиненого процесу.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ kill -18 12170
```

7. Ще раз перегляньте таблицю процесів для процесу, який продовжив виконуватися, з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки про його стан.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 12170 -o pid,ppid,stat,ni,%cpu,cmd
  PID  PPID  STAT  NI  %CPU  CMD
12170 26949  R      0  11.2  bash uzun.sh
```

8. Створіть два файли як символічні посилання на створену bash-програму з іменами як ім'я поточного файлу з додаванням цифр 2 і 3, відповідно, наприклад: ivanov2.sh, ivanov3.sh

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ln -s uzun.sh uzun1.sh
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ln -s uzun.sh uzun2.sh
```

9. Запустіть два файли у фоновому режимі.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ bash uzun1.sh &
[2] 18049
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ bash uzun2.sh &
[3] 18723
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ █
```

10. Перегляньте таблицю процесів для трьох запущених процесів з урахуванням набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки за поточними значеннями NI та %CPU.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 12170,18049,18723 -o pid,ppid,stat,ni,%cpu,cmd
  PID  PPID  STAT  NI  %CPU  CMD
12170 26949  R      0  13.2  bash uzun.sh
18049 26949  R      0  14.9  bash uzun1.sh
18723 26949  R      0  10.8  bash uzun2.sh
```

11. Зменшить пріоритет виконання одного з трьох процесів.

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ renice -n 5 12170
12170 (process ID) old priority 0, new priority 5
```

12. Перегляньте таблицю процесів для трьох запущених файлів з урахуванням

набором колонок: PID, PPID, STAT, NI, %CPU, CMD. Зробіть висновки щодо змін значень % CPU для кожного процесу: як вони змінилися?

```
[uzun_mihajlo@vpsj3IeQ ~]$ ps -p 12170,18049,18723 -o pid,ppid,stat,ni,%cpu,cmd
  PID  PPID  STAT  NI  %CPU  CMD
12170 26949  RN      5  12.7  bash uzun.sh
18049 26949  R       0  15.3  bash uzun1.sh
18723 26949  R       0  10.7  bash uzun2.sh
```

Після зміни пріоритету %CPU зміншився.

Висновок: були отримані навички в управлінні процесами в ОС Unix засобами командної оболонки.